

తెల్లవారిన తూర్పు

“వీమిట్రా మింగుతున్నారు? మాట్లాడరేం...” రాధిక విసుక్కుంటూ పిల్లలిద్దర్నీ రెండు అంటించింది.

కవల పిల్లలిద్దరూ జంటగా ఏడుపు లంకించుకున్నారు.

“ఎందుకమ్మా పిల్లలను అట్లా చెందుకు తింటావ్? ... అరటిపండు నైవేద్యం పెట్టాను. దాన్ని తుంచి, చెరిసగం వాళ్ళ చేతుల్లో పెట్టాను. దానికోసం ఇంత రాధాంతమా?” పూజా మందిరంలోంచి వస్తూ రామనాథం జవాబుగా అన్నాడు.

“అడ్డమైన గడ్డి తింటే... పిల్లల ఆరోగ్యం ఏంగానూ...” నొసలు చిట్టించి నిర్లక్ష్యాన్ని ప్రదర్శించింది,

“రాధికా!... దేవుడి ప్రసాదం నీ కళ్ళకు గడ్డిలా అవు
పిస్తోందా? తప్పమ్మా! నన్నేమన్నా బాధ లేదు. కానీ
అభంశుభం తెలియని పసివాళ్ళను అనవసరంగా కొట్టకు తల్లీ!”

“నా పిల్లల సంగతి నాకు బాగా తెలుసు...” అనేసి,
మరోటి అంటించి, “యూనిఫారం వేసుకుని రెడీ అవండి.
స్కూలుకి వేళయింది. మరో పది నిముషాల్లో ఆయా వచ్చే
స్తోంది.” గొణుక్కుంటూ పిల్లలిద్దర్నీ రెక్కలు పట్టుకుని విసు
రుగా లాక్కెళ్ళింది.

రామనాథం మనస్సు చివుక్కుమన్నేడు.

కారణం? ఆ యింట్లో అంతకంటే విపరీతమైన సంఘట
నలు గతంలో చాలా వుత్పన్నమైనాయ్.

అరవై సంవత్సరాల రామనాథం జీవితం సినిమా రీలు
లాగా గిరున తిరిగి పోయింది.

రీతైరయ్యక కూడా ఇంకా తన నెవరు గౌరవిస్తారు.
తాను సంపాదిస్తున్నన్నాళ్ళూ అందరికీ కావాల్సివచ్చింది.

ఇప్పుడు తన యిష్టా యిష్టాలతో నడుచుకోవాల్సిన అవ
సరం ఎవ్వరికీ లేదు. అన్నిటికీ తానే తలవంచుకుని జీవిత చర
మాంకాన్ని వెళ్ళదీయాలి.

పిల్లలు పెద్దవాళ్ళయి, పిల్లల తండ్రులుకూడా అయిన
తర్వాత ఇంకా తన సలహాలు ఎవరు పాటిస్తారు? వాళ్ళ జీవితా
లకు తాను ఏ విధంగానూ వుపయోగపడ లేదు.

*

*

*

*

ముగ్గురు మగ పిల్లలలో చివరి వాడంటేనే రామ
నాథానికి ఎక్కువ ప్రేమ.

పెద్దవాడు భిలాయిలో ఇంజనీరు. రెండోవాడు ఢిల్లీలో
మిలటరీ ఆఫీసరు.

మొదటి నుండి బెజవాడ వదిలి ఎక్కడికో పోయి
వుండటం రామనాథానికి సుతరామూ ఇష్టంలేదు.

ఆ కారణంగానే... మూడో కోడలు నిత్యమూ సూటి
పోటి మాటలంటూ తనను నిర్లక్ష్యం చేస్తున్నా... అన్నిటికీ
సర్దుకుపోతున్నాడు.

బెజవాడ మీద వల్లమాలిన ఆభిమానం ఏర్పడటానికి
కారణాలు ముఖ్యంగా మూడు.

తన పందొమ్మిదవ ఏట మొట్టమొదటి సారిగా వుద్యో
గంలో కుదిరి పర్మినెంటు అయింది అక్కడే... ముప్పై యేళ్ళ
సర్వీసు ముగించి రిటైరయిందీ బెజవాడలోనే!!-

పై రెండూ కాక బలీయమైన కారణం మూడోదై—

బ్రతికినన్నాళ్ళూ కష్టసుఖాల్లో పాలుపంచుకుని.... తన
కంటికి వెలుగై... జీవితానికి ఆశాజ్యోతి అయిన సహధర్మచారిణి
శాంత అకస్మాత్తుగా కన్నుమూసి శాశ్వతంగా తనకు దూర
మైంది బెజవాడలోనే!!!

భార్య అంత్యక్రియలు కృష్ణానది ఒడ్డునే జరిగాయి.

ఆ రోజునుండి ఈ రోజు వరకూ ప్రతి సాయంకాలమూ
కృష్ణ వొడ్డుకు వెళ్ళి భార్యకి అంత్యక్రియలు జరిగిన స్థలానికి

దగ్గర్లో కూర్చుని... ఆమెసాహచర్యంలో తాను అనుభవించిన
సుఖాన్ని మననం చేసుకుని, అశ్రుతర్పణం చేయటం రామనాథం
దినచర్యలో ముఖ్యమైనది. అలా చేయటంలో వున్న తృప్తి,
హాయి మరెందులోనూ కన్పించదు.

అందుకే.. ఆ వూరు వదిలి మరోచోటికెళ్ళి వుండలేడు!
వుండడు!!!

* * *

రామనాథం దృష్టిలో రాజా వట్టి అమాయకుడు. అంతకు
మించిన భోలామనిషి.

రాజా వుద్యోగం తాలూకా ఆఫీసులో గుమస్తా గిరి
అయినప్పటికీ.....తనకంటే పెద్దచదువు చదివి పెద్దవుద్యోగం
చేసే అమ్మాయిని పెళ్ళి చేసుకున్నాడు.

అది వాళ్ళు ప్రేమించి చేసుకున్న పెళ్ళి. ఆ కారణంగానే
భార్యనూటకు ఎదురుచెప్పలేడు - చెప్పడు.

వారి పెళ్ళికి ఇష్టం వున్నా, లేకపోయినా విధిగా తల
వంచాల్సి వచ్చింది రామనాథం.

ఇంట్లో పెత్తనమంతా కోడలిదే! ఎందుకూ పనికిరాని
తననే కాదు.... కట్టుకున్న మొగుడ్ని సైతం దులపరించి
మాట్లాడటం, అలక్ష్యంగా ప్రవర్తించటం నిత్యం చూస్తూ,
నోరు నొక్కుకోవాల్సివస్తోంది, రామనాథం.

తాను ఎంత ఇబ్బందిపడినా సరే, వాళ్ళకు తానెంత

మాత్రం భారం కాకూడదనే వుద్దేశంతో అతిజాగ్రత్తగా వ్యవహరిస్తూ రోజులు దొర్లిస్తున్నాడు.

*

*

*

రామనాథానికి స్నేహితులంటూ ఎవ్వరూ లేరు. స్నేహాల పట్ల బొత్తిగా సదభిప్రాయాలేని మనిషి.

అనవసరమైన పిచ్చావాటి మాటలతో అటు క్లబ్బుల్లోనో.. ఇటు వీధి అడుగుల మీదనో కాలక్షేపం చేయటం బొత్తిగా గిట్టదు.

తీరిక చిక్కనప్పుడల్లా ఓపికవున్నా, లేకపోయినా విధిగా గీతాపారాయణం చేసుకోవటం... ఆ తర్వాత అవకాశముంటే మనుమలతో పసివాడిలా ఆడుకోవటం ఇది ఆయన దినచర్య.

ఆదివారం కావటంతో కొడుకూ కోడలూ పిల్లల బాధ్యత తనకప్పగించి ఆరు గంటలకల్లా మాపింగ్ కని బైట కెళ్ళారు స్కూటరుమీద.

తనూ బైటికెళ్ళాల్సిన టైము కావస్తోంది. మనుమలను కూడా తన వెంటనే తీసుకెళ్ళేందుకే నిశ్చయించుకున్నాడు.

బట్టలునూర్చుకుని, పిల్లల్ని వెంటబెట్టుకుని రోడ్డుమీద కొచ్చాడు రామనాథం.

తాతయ్యా!... ఇప్పుడు మనం ఎక్కడికెళ్తున్నాం? - " ఒక మనుమడి ప్రశ్న.

“మనల్ని తాతయ్య సినిమాకి తీసుకెళ్తాడు. కదు తాతయ్యా?” రామనాథాన్ని మాట్లాడనీయకుండా తెల్సిన వాడికిమల్ల రెండోవాడు జవాబిచ్చాడు.

“సినిమా కేంకాదు. మనం సర్కసుకు వెళ్తున్నాం.... ఆవునా?” మళ్ళీ మొదటి వాడి ప్రశ్న.

“సినిమా... సర్కసులూ ఎప్పుడూ చూసేవే గదాని... మిమ్మల్ని ఇప్పుడు కొత్త చోటికి తీసుకెళ్తున్నాను. ఎక్కడికో చెప్పకోండి?” మనుమల్ని వుడికిస్తూ వాళ్ళ ముఖాల్లోకి చూశాడు.

తాత మనసులో వుద్దేశ్యమేమిటో పసివాళ్ళ మేధకు అందకపోవటంతో ప్రశ్నార్థకంగా ఒకరినొకరు చూచుకున్నారు.

ఓ కొట్టుదగ్గర ఆగి చాకెల్లు కొనిపెట్టాడు. “ఇక చెప్తావినండి అనేసరికి, పిల్లలిద్దరూ చాకెల్లు నోట్లో వేసుకుని చెవులు రిక్కించారు.

“మీ బామ్మని మీరు చూడలేదుకదా...” ఇద్దరివంకా చూస్తూ అడిగేడు.

“చూడలేదుగామరి..” ముక్తకంఠంతో అన్నారిద్దరూ.

“అందుకే... మీ బామ్మని చూపించేందుకు తీసుకెళ్తున్నాను... తెల్సిందా? —”

“భలే... భలే... తాతయ్య మంచివాడు...” అన్నాడొకడు.

“మనింట్లో ఫోటోలోవున్న బామ్మనేనా?” అని ఎదురు ప్రశ్న వేశాడు మరొకడు.

కృష్ణ వొడ్డుకు చేరుకున్నారు ముగ్గురూ. ఎండాకాలం కావటంతో నదిలో నీరు పూర్తిగా ఎండిపోకపోయినా... నది మధ్యలో సన్నటి నీటిపాయ దరి ద్రుడి అరచేతిలో ఆదృష్ట రేఖలా వుంది.

సూర్యాస్తమయమైంది. కాని, ప్రకృతిలో వెలుగు పూర్తిగా ఆదృశ్యం కాలేదు.

ఇసుకలో మనుమలిద్దర్నీ చెరో ప్రక్క కూర్చోబెట్టుకున్న రామనాథం, “శాంతా! ఈ రోజు నేనొక్కడినే రాలేదు. దైర్యంచేసి నీ మనుమల్ని కూడా వెంటబెట్టుకొచ్చాను నీకు చూపించాలని. లవకుశుల్లాగ ఎంత ముద్దొస్తున్నారో చూడు శాంతా!... అంటూ ఇంకా ఏదో చెప్పబోయాడు.

“తాతయ్యా... నీవు మాట్లాడుతోంది...” అనుమానంతో ఇద్దరూ అడిగేరు.

“బామ్మని చూపిస్తానని తీసుకొచ్చి... నీలో నువ్వే మాట్లాడుకుంటున్నా వేం...?” రామనాథాన్ని మొదటి ప్రశ్నకు జవాబు చెప్పనీకుండా మళ్ళీ అడిగాడు,

“అవునా... చూడండి! పరీక్షగా చూడండి!! ఎదురుగా చెట్టు కనిపిస్తోందే... ఆ చెట్టుకిందే కూర్చుని చేతులు చాచి మిమ్మల్ని పిలుస్తోంది. మీకు కనిపించటంలేదా?....”

“ఏదీ?... ఎక్కడా?... మాకు కనిపించందే...”

దిక్కులు చూస్తూ అడిగేరు.

“శాంతా నువ్వు వాళ్ళకి కన్పించటంలేదట. వక్కసారి కన్పించవూ! ఏం మాట్లాడవు? ఇంత కాలంగా ఎందుకు తీసుకొచ్చి చూపించలేదని కోపం వచ్చిందా? ఏం చేయమంటావ్ చెప్పు? స్వతంత్రించి ఏ పని చేసేందుకూ... ఇప్పుడు నాకు ఇంట్లో ఏ విధమైన స్వతంత్రం గానీ, అధికారంగానీ లేదు. శాంతా! మొన్న కోడలేమన్నదో తెలుసా! తన పిల్లల సంగతి తనకే బాగా తెల్పటం మనం మాత్రం పిల్లల్ని కని పెంచలేదూ! వాళ్ళ కష్ట సుఖాలూ, మంచి చెడులూ మనకు మాత్రం తెలీవా? శాంతా! నేనిప్పుడు ఎవ్వరికీ ఏమీకాను. నాతో ఎవ్వరికీ పట్టేదు. అందరూ వుండి ఎవ్వరూలేని వాడినయ్యాను. నువ్వు నాకు ఎప్పుడు దూరమైనావో... ఆ రోజునే నేను అన్నీ పోగొట్టుకున్నాను...” వుద్వేగంతో పసివాడిలా కళ్ళ నీళ్ళు పెట్టుకున్నాడు.

“తాతయ్యా!... ఏడుస్తావెందుకూ? మాకు భయ మేస్తోంది. చీకటిగా కూడా వుంది ... ఇంటికెళ్లాంపద...” ఇద్దరూ మారాము చేయసాగేరు.

పై పంచతో కళ్ళో తుకుని, “వెళ్తాం పదండి, మీ అమ్మానాన్న కూడా ఇంటికొచ్చే వుంటారు —” అంటూ లేచాడు.

రోడ్డు మీదికొచ్చి రిక్ష్లా ఎక్కేరు.

* * *

“ఎక్కడికెళ్ళారా ఇద్దరూ?” ఇంట్లో అడుగు పెట్టగానే పిల్లలను చూస్తూ గద్దించింది రాధిక.

బెదిరిపోయిన పిల్లలు సమాధానం చెప్పలేక పోవటం గమనించిన రామనాథం, “షికారుకని...నేనే అలా బైటికి తీసుకెళ్ళాను.” సంజాయిషీ చెప్పుకున్నాడు.

“అవును మమ్మీ!... బామ్మను చూడడానికెళ్ళాం... బిక్కుబిక్కుగా జవాబిచ్చాడొకడు.

“తాతయ్యోమో... కన్పించని బామ్మతో మాట్లాడేడు. మాకేమో భయంవేసింది...” అసలు జరిగిందేమిటో చెప్పకుండా వుండలేక పోయేడు రెండోవాడు.

“ఏదేదో మాటాడుతూ... తాతయ్యోమో... ఏదో శాడు కూడా...” ఒకే కంఠంతో పలికేరిద్దరూ.

రాధికలో కోపం శృతిమించింది.

పిల్లల్ని చెరొకటి అంటించింది రాధిక.

“రాధికా! ... నా కారణంగా పిల్లల్ని కొట్టద్దు తల్లీ. నా మాట విను! ఇంకెప్పుడూ తీసుకెళ్ళనే... సరేనా?!” నిందితుడులాగ తలొంచుకున్నాడు రామనాథం.

“చూచారా? మీ నాన్నగారి నిర్వాకం. అభిమా శుభిమా తెలీని పసివాళ్ళను స్మశానాల్లోకి తీసుకెళ్తారా? వాళ్ళుజడుసుకుంటే ఎంతప్రమాదం? మనపిల్లలు మనకు దక్కాలనే చేశారా ఇంతపనీ!?” ఎదురుగా వున్న భర్తను ద్వేషించి అంది రాధిక.

రాజా నోరు అసలు మెదపనేలేదు.

రాధికలో కోపం మరీ రెచ్చిపోయింది.

“మనం పిల్లాజల్లాతో పచ్చగా వుండటం మీ నాన్న గారికి ఇష్టంలేదల్లే వుంది. మనం వుండగా... సర్వాధికారాలు ఆయనే చెలాయించటం నాకిష్టంలేదు. మిమ్మల్ని కన్న నేరానికి ఇన్నాళ్ళూ సహిస్తూ వున్నాను. ఇక ఇట్లా జరగటానికి వీలేదు. ఈ ఇంట్లో ఆయనై నా వుండాలి... లేదూ నేనై నా వుండాలి. . పెద్దా చిన్నా గౌరవమైనా లేకుండా నోటికొచ్చినట్టల్లా రాధిక మాట్లాడుతుంటే ఇటు రామనాథం గానీ... అటు ఎదురుగా వున్న రాజాగానీ వారించలేకపోయాడు.

“ఇంతకూ... నేను చేసిన ఘోరమైన తప్పేమిటో నా కేమీ బోధపడలేదు...” అనిమాత్రం అనగలిగేడు రామనాథం.

“ఏది ఏమైనా మీరిక్కడే వుండటం అంత మంచిది కాదనిపిస్తోంది.” రాధిక మాటల్లో కఠినత ధ్వనించింది. అంతకు మించిన తుది నిర్ణయమూ ద్యోక్తమైంది.

“రాజా! ... నేను ఈ వూరు వదిలి ఎక్కడికీ వెళ్ళలేనయ్యా...” రామనాథం మాటల్లో అభ్యర్థన, పై పెచ్చు జాలీ కన్పించింది.

“అట్లా చూస్తూ వూరుకుంటారేమండీ?... కొడుకులు ముగ్గురూ సరి సమానంగా మీ నాన్నగారిని పోషించాలి... అలాంటిది... బ్రతికినన్నాళ్ళూ ఇక్కడే తిప్పవేస్తానంటే ఎట్లా?”

రామనాథం నిర్జీవై నాడు,
రాజా బదులు చెప్పలేదు.

పిల్లలతో ప్రారంభమైన యుద్ధం... చివరికి వాటాలు
వారసత్వాల దాకా వచ్చింది.

రాత్రి పదిగంటలై నా ఇంట్లో ఏ ఒక్కరూ కంచాల
ముందు కూర్చున్న పాపాన పోలేదు.

పిల్లలిద్దరూ ఏడ్చి ఏడ్చి నిద్రపోయారు. తన కేమీ పట్ట
నట్లు రీడింగ్ రూములో కూర్చుని ఏదో చదువుకుంటున్నాడు
రాజా. మేడమీద గదిలోకెళ్ళి తలుపు గడియ' పెట్టుకుంది రాధిక.

ఇంట్లో దారుణ నిశ్శబ్దం విలయ తాండవం చేస్తోంది.

కాళ్ళకు చెప్పులు తగిలించుకుని మళ్ళీ రోడ్డెక్కేడు
రామనాథం.

రిక్వాలో కూర్చున్న రామనాథం ఆలోచనలు పరిపరి
విధాల పరుగెత్త సాగేయి.

కృష్ణ వొడ్డు చేరుకుంది రిక్వా.

పెద్దపెద్ద అంగలు వేసుకుంటూ ఇసుకలో నడుస్తు
న్నాడు రామనాథం.

మామూలు స్థలం చేరుకోగానే రామనాథంలో దుఃఖం
కట్టలు త్రేంచుకుంది.

“విన్నావా శాంతా! నేను అందరికీ బరువై పోయాను.

నేనిప్పుడెవ్వరికీ అక్కర్లేదు. అవమానాలతో నేను
అనుభవిస్తున్న నరకయాతన పగవాడికూడా వద్దు. శాంతా!
నీకేం శాంతా... ఎక్కడో దూరంగా నువ్వు హాయిగా
వున్నావ్... మరి నేనో... శాంతా! నా బాధలు నీతో కాక

మరెవరితో చెప్పకోమంటావ్? కానీ...నువ్వు నన్ను అర్థం చేసుకున్నంతగా... కడుపున పుట్టిన పిల్లవాడు కూడా అర్థం చేసుకోలేక పోయాడు. కోడలు నన్ను అనరాని మాటలంటుంటే ... వింటూ వూరుకున్నాడే కానీ...కనీసం రాజా నోరై నా మెదపలేదు శాంతా! ... నా దౌర్భాగ్యం ఎలా వుందో చూశావా..." ఇంకా ఏవో మాటలు...మధ్యమధ్య వెర్రి నవ్వులు...

* * *
తూర్పు భళ్ళున తెల్లవారింది!

రామనాథం శరీరం శాంత మట్టిలో ఐక్యమైన చోట కనిపించింది. (జూన్ 77 విజయ మాసపత్రికలో ప్రచురితము.)

వెరై టి!

నాణ్యత!

మన్నిక!

దర్శించండి !!

మ హా రా జీ టె క్సె టై ల్పు
క్లా త్ షో రూ మ్

పాత తాలూక కచ్చేరిరోడ్, చిత్తూరు 517001